

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK – Contich

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat deze uitgave reeds aan Nr 344 is en veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. 't Portiertje van Roeselare — 301. De Kleine Tooneel-
speelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in
Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het wilde Land. —
306. De Wonderbare Redding. — 307. Naar Congo. — 308.
De Vrienden der Slaven. — 309. Fiere Margriet van Leuven.
310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. —
312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Tee-
kens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan.
— 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter
van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De
Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het
Gezin van den Visscher. — 322. De Wilde Cow-Boy. — 323.
Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen.
— 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een angstig avont-
uur. — 327. De Reis in den nacht. — 328. De Zwarte Bende.
— 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare soi-
daat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonder-
land. — 333. Het Verloren Testament. — 334. In veilige Ha-
ven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. —
336. Een brutale feeks. — 337. Vaders vertrouwen. — 338.
De vlucht over de Schelde. — 339. Neels' avontuur. — 340.
De Zwarte Ruiters. — 341. De Held van Afrika. — 342.
De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het beleg van den
Ravenburg. — 344. Een avontuurlijke vakantie.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

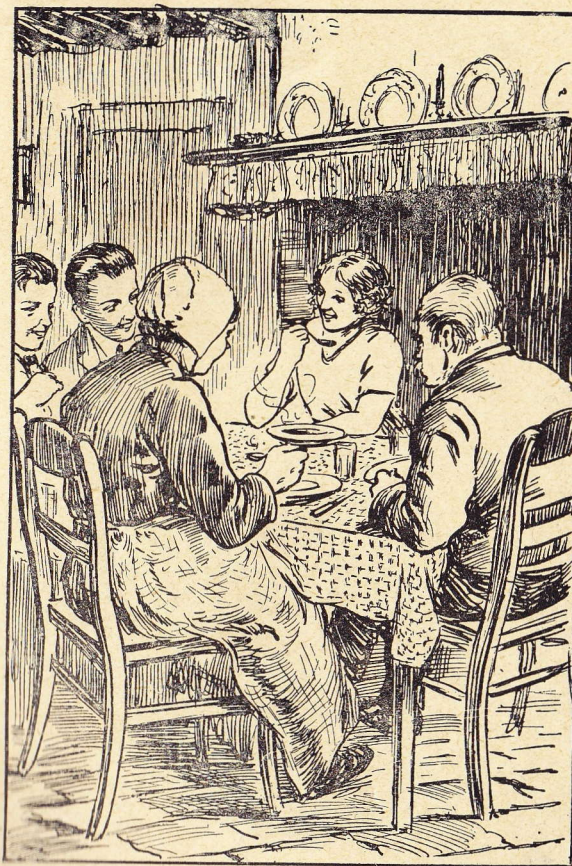
UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert Baesrode.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 355.

Grootmoeders Helpers

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

GROOTMOEDER'S HELPERS

I.

Boer Jenks kwam s'avonds te voet van de stad. Hij had het gerij niet kunnen gebruiken, omdat Majoor, het paard, den ganschen dag op 't land moest werken, bij Karel en Hendrik, de zonen van Jenks.

— Goeden avond, groette de boer, toen hij zijn zindelijke woning binnen trad.

Daar zaten zijn vrouw, hun dochter Truida en grootmoeder, die bij den pachter inwoonde.

— Dat is laat geworden, zei vrouw Jenks.

— Ja... ik moest nogal lang wachten bij den notaris. Zijn de jongens al naar bed?

— Ja, ze waren moe en ze moeten er weer vroeg uit, hernam moeder. Zet u, man. Truida zal uw eten opdienen.

— Ik ga eerst eens in den stal kijken, of alles in orde is.

— De jongens hebben nog de ronde gedaan.

— Ja, maar het oog van den baas moet over alles gaan.

Jenks stak een lantaarn aan en verliet weer het huis.

— Hij is een man van plicht, en dat is een goed voorbeeld voor Hendrik en Karel, zei grootmoeder.

— 't Is waar, stemde vrouw Jenks toe.

Na een paar minuten was hij al terug. En zonder iets te zeggen, stapte hij de trap op naar de slaapkamer van zijn zoons.

Hendrik en Karel lagen nog wat te praten. Plots bescheen het licht van de lantaarn hen.

— Goeden avond, vader, zei Hendrik. Terug uit de stad?

— Ja, maar ik heb gezien, dat het stroo van Majoor nog niet ververscht is geworden, sprak de boer.

— Wij kwamen zoo laat van het land, en waren moe. Wij zullen het morgen doen, verzekerde Karel.

— Gij ligt in een net, zacht bed, hernam Jenks. Denkt ge, dat Majoor niet moe is. En het arme dier ligt op dat vuil stroo. Dat kan niet. Majoor heeft ook hard gewerkt. Er is niets aan te doen, jongens, ge moet opstaan en Majoor nog versch stroo geven.

De knapen kenden hun vader genoeg om te weten, dat ze niet moesten tegen spreken.

— Ik laat de lantaarn hier staan... zei Jenks. Kleedt u vlug aan en zorgt dat Majoor ook zindelijk ligt en goede rust kan genieten. Weest voorzichtig met het licht.

Jenks begaf zich naar beneden.

— Was er iets niet in orde? vroeg moeder.

De boer vertelde het geval. Moeder knikte instemmend.

Ja, 't zou een goede les zijn voor Karel en Hendrik, die dikwijls zorgeloos waren, vooral tegenover de dieren.

De knapen waren spoedig beneden. Misschien vonden ze vaders bevel wel overdreven, maar ze gehoorzaamden toch.

En Majoor kreeg dien avond nog versch stroo.

Karel en Hendrik schenen zeker beschaamd over de les, want stil keerden ze naar bed terug, na de lantaarn in het achterhuis gezet te hebben.

Vader gebruikte zijn avondmaal. Toen begaf hij zich nogeens naar den stal.

Majoor lag nu zindelijk. En overigens was alles ook in orde.

't Was een gelukkig gezin van boer Jenks en het genoot in de streek de algemeene achting. Men wist, dat de landbouwer een man van plicht was, die bij zijn strengheid ook een goed hart toonde. Hij voedde zijn kinderen uitmuntend op.

Truida hielp moeder, en Karel en Hendrik

werkten flink met vader mee. 's Winters bezochten ze nog de avondschool, waar ze vooral landbouwlessen kregen.

Grootmoeder was hier komen wonen, na den dood van haar man. En ze werd door ieder bemind en geërbiedigd. Nooit spraken de kinderen een verkeerd woord tot haar. Ze was nog goed gezond en kras voor haar jaren.

II.

— Dat is vergeefsche moeite geweest; voor geen geld of goede woorden kan ik ergens een paard te leen krijgen. Ze zijn overal ziek. of worden een dag op stal gehouden. uit vrees dat te veel vermoeienis hun die ellendige ziekte op den hals zal halen. Ik zal nu waarlijk moeten besluiten. om er nog liever Majoor aan te wagen, dan grootmoeder teleur te stellen.

Zoo sprak pachter Jenks, terwijl hij op een Zondagmorgen terugkwam van een vruchteloos bezoek bij zijn bureu. Hij was wel op zes boerderijen geweest.

Het was in den ergsten tijd der toenmaals heerschende paardenziekte, welke ook zijn eigen kostelijk blesje, Majoor, niet had verschoond. Daarom stond Majoor op stal, en wel zeer

vreemdsoortig uitgedost: de pooten in roode baai gewikkeld, de hals met een ouden doek omwonden, en het overige van zijn lichaam zorgvuldig met wollen dekens gedekt. En terwijl zijn mooie oogen een neerslachtige en peinzende uitdrukking hadden, hoestte en kreunde het arme dier bijna onophoudelijk.

Het was dan ook wel bijzonder jammer, dat Majoor juist op Zondag zoo ziek was; want heel haar leven bijna was grootmoeder elken Zondag ter kerk geweest, hoe ook 't weder was, en zij was er eigenlijk niet weinig trotsch op, dit te kunnen zeggen.

Grootmoeder Jenks was een oprecht vrome, goede vrouw, en haar binnenkomen in de kerk maakte altijd eenigen indruk. Want zij was vijftien-tachtig jaar oud en toch nog gezond en kras, zonder eenig lichaamsgebrek, behalve erge kreupelheid, die haar noodzaakte met behulp van krukken te loopen. Zij werd dus geregeld elken Zondag door haar zoon of haar kleinzonen naar de kerk gereden in een ruim, laag wagentje. En 't scheen alsof het rustig uurtje, dat ze wekelijks in de kerk doorbracht, haar altijd, ook lichamelijk, zeven dagen lang goed deed.

Dat wisten de dorpelingen allen. Ze zeiden dat indien de kerktoren instortte, men dezen

niet erger zou missen dan de oude vrouw Jenks, wanneer die niet in haar hoekje zat.

Meermalen ook werd gezegd:

— Als de oude vrouw Jenks er door kan, dan mag voor ons het weêr volstrekt geen reden zijn om thuis te blijven.

Dat streefde grootmoeder niet weinig. En daarom is het lichtelijk te begrijpen, dat ze erg teleurgesteld keek, toen haar zoon binnenkwam met de slechte tijding, dat er nergens een paard was te krijgen.

Zij zat een oogenblik zwijgend op haar kerkboek te trommelen, greep toen haar krukken, stond op, en sprak op beslissenden toon:

— Ik wil niet dat Majoor voor mij aan levensgevaar wordt blootgesteld. Hij is ziek en mag niet buiten.

— Blijft gij dan thuis? vroeg Jenks.

— Wel neen, ik zal te voet gaan... ik wil toch naar de kerk.

Er volgde een algemeen geroep van: Hé! Och! en O! Want grootmoeder liep zeer gebrekkig, de kerk was wel twintig minuten ver en de wegen waren, ten gevolge van zware regens, zeer modderig.

— Ge kunt onmogelijk te voet gaan, moeder, sprak vrouw Jenks.

En ze voegde er op angstigen, dringenden toon bij:

— Ge zult het den geheelen Winter moeten bezuren als ge 't probeert. 't Is te ver voor u.

— Neen, lieve, dat geloof ik niet. Ik wil het probeeren, antwoordde de oude vrouw, terwijl zij zich langzaam gereed maakte om te vertrekken.

— 'k Verzekeer u, dat ik gaarne zelf u er heen zou dragen als ik er maar kans op zag, moeder, sprak de pachter, haar met kinderlijke zorgvuldigheid van de stoep af helpende.

Bij deze woorden begonnen de twee zoons van Jenks, Hendrik en Karel, hartelijk te lachen. Want grootmoeder was zeer dik, en het denkbeeld dat vader haar zou dragen, maakte hen vroolijk.

— Jongens, ik schaam mij over u, zei hun moeder, terwijl ze de knapen bestraffend aanzag.

Grootmoeder lachte mede en sprak op vroolijken toon:

— Ik wil u niet tot last zijn, David; ik zal er te voet, zoo goed en zoo kwaad als het gaat, wel komen. En misschien rijdt ons de een of andere wagen achterop, en laat mij een eindje mederijden. Vooruit maar... we zijn weg!

De deur werd gesloten en het gansche gezin begaf zich op weg. Maar die tocht viel de oude vrouw zeer zwaar, veel zwaarder dan zij vermoed had.

En weldra zei ze dat ze verlangde even te gaan zitten om wat te rusten. Dit geschiedde.

Terwijl nu de overigen op haar stonden te wachten, en zich ongerust begonnen te maken over den verderen afloop, kregen de jongens plotseling een prachtigen inval.

Karel en Hendrik gingen terzijde en fluisterden even met elkaar. Dan renden ze terug naar huis.

— Wat hebben die nu in 't hoofd? zei moeder.

— Zeker iets vergeten, meende Truida.

Grootmoeder wilde weer voort.

— Vooruit! zei ze.

— Ik geloof niet dat gij het zoover brengt, moeder, sprak Jenks, juist toen het geluid van een naderend voertuig hem deed omkijken, en hoop gaf, dat grootmoeder mogelijk daarin zou opgenomen worden.

Het geluid gaf duidelijk te kennen dat 't rijtuig naderde, en weldra kwamen om een hoek te voorschijn — niet een paardenkop en evenmin paardenpooten, maar twee vilten hoeden op twee jongenshoofden. Karel en Hendrik verschenen, het wagentje op een ferm draf achter zich medevoerende. Wat hadden ze een pret!

— Hier is uw nieuw span paarden, grootmoeder! Stap maar in, dan zullen wij u nog bijtijds in de kerk brengen, riepen de jongens luidkeels la-

chend, terwijl ze hijgend en blazend het rijtuig voortsleepten tot vlak bij den steen waarop de oude vrouw gezeten had.

— Jongens, jongens, bedenkt toch dat het Zondag is en zulke dwaze grappen thans ongepast zijn, begon de vrouw van Jenks, op een toon, die duidelijk haar afkeuring te kennen gaf.

— Maar vrouw, hoe kunt ge dat zeggen? zei de boer. 't Is een zonderlinge inval, maar in aanmerking genomen, dat we hier in erg moeilijke omstandigheden zitten, vind ik het plan van de jongens zeer goed. Wat denkt ge ervan moeder? vroeg pachter Jenks lachende, en zichtbaar ingenomen met de vlugheid en den goeden wil der beide knapen.

— Als de jongens zich niet onbehoorlijk aanstellen, en het als een plicht en niet als een grap willen doen, en als ze zorgen dat wij niet 't onderste boven geraken, dan geloof ik, dat ik het hen zal laten probeeren; want ik zie anders geen kans er te komen, zei grootmoeder.

— Wij zullen u netjes naar de kerk trekken, sprak Karel.

— De jongens toonen dat ze u liefhebben en wat voor u over hebben, zei vader bedaard, terwijl hij de oude vrouw in het karretje hielp en zorgvuldig haar rokken over haar voeten instopte.

— Langzaam aan, kinderen, en vooral voorzichtig, en bij de schuur stilhouden, hoort ge! zoo vervolgde Jenks. Vandaar kan grootmoeder het laatste eindje door de weide wel loopen. Uw vindingrijkheid helpt ons nu heerlijk uit den nood. Maar wij behoeven er geen kijkspelletje voor de heele gemeente van te maken. Er zijn altijd spotters.

Voort ging de wagen, zachtjes den heuvel afrijdende. Het nieuw spannetje liep mooi regelmatig en de oude vrouw zat rustig en recht op haar gemak. Slechts nu en dan riep zij:

— Niet te hard, Hendrik, ik vrees dat ik te zwaar ben om door u te worden voortgetrokken, Karel.

Of nog wel:

— Zoetjes aan toch, beste jongens, het is nog vroeg genoeg.

— Het zal bepaald een reillette op het dorp worden, man. Ik vrees, dat de menschen er nog maanden lang over zullen praten, zei vrouw Jenks, terwijl zij en Truida met stevigen tred achter het rijtuig aanstapten.

— Dat kan me niet schelen, al moest ik er nog zoolang van hooren. Want wij behoeven er ons niet over te schamen. Ik denk integendeel, dat iedereen mij gelijk zal geven, al begint men met er om te lachen, antwoordde Jenks. De knapen toonen, dat ze iets voor hun grootmoeder

over hebben.

Achter de schuur hield het wagentje stil. Grootmoeder werd er uit geholpen, legde te voet het laatste gedeelte van den weg af, en het gezin stapte de kerk binnen.

Het was wel een weinig te laat. 't Is waar, Hendrik en Karel zagen er zeer rood en warm uit, en nu en dan keken ze tersluiks naar elkan- der en wisselden dan een schalksch knipoogje. Maar een blik van moeder, of een nauw zicht- baar hoofdschudden van vader was telkenmale voldoende om hen een passende houding te doen aannemen.

III.

Zoodra de kerk uit was, haastten de knapen zich op hun post te zijn, en spoedig stonden ze kant en klaar in het gareel. Maar ze moesten lang wachten.

Grootmoeder kwam kennissen tegen en stond stil om met hen te praten.

Haar zoon zette haar niet in het minst tot spoed aan, daar het hem al zoo lief was, niet te veel toeschouwers te hebben bij het verschijnen van het nieuwe span.

Het was koud en kil achter die schuur, en de

jongens werden weldra ongeduldig. Bovendien zat hun het tuig niet heel gemakkelijk, en toch wilden zij het niet weder afleggen, om toch dadelijk klaar te zijn als grootmoeder zou verschijnen. Zij stonden dus braaf te pruttelen over dat lang wachten.

— Gij staat er het dichtst bij, geef me even dat dek aan; ik wil het over mijn schouders hangen, want ik word zoo koud als een steen, zei Hendrik, die vooraan stond.

— Ik heb het zelf hard nodig, als ik hier nog langer moet blijven, bromde Karel, terwijl hij met over elkaar geslagen beenen op den grond ging zitten.

— Ge denkt ook altijd maar alleen aan u zelf. Ik ben zeker dat ik morgen de paardenhoest zal hebben, als ge me geen dek aanreikt.

— Nu ondervindt ge eens, waarom vader er zoo op gesteld is, dat we Majoor zorgelijk toedekken, wanneer hij moet staan wachten. Dat doet ge nooit, als ge 't laten kunt. Nu voelt ge eens, hoe plezierig het is, om aangespannen en zonder dek in de koude te staan.

— En als we straks thuis komen, zult gij eens ondervinden, hoe plezierig het is, als ik u afros, ventje!

Hier nam hun gesprek een einde, want grootmoeder, vader, moeder en Truida verschenen, en weldra toog men huiswaarts.

Maar ditmaal had het nieuwe span hard werk. Grootmoeder woog niet licht, de weg was bij tusschenpoozen vrij steil en de modder verzwaarde hun taak niet weinig.

Nooit te voren was die steile heuvel het tooneel geweest van zulk hijgen en blazen, van zoo hard trekken en zwoegen. Pachter Jenks duwde van achteren en zelfs zijn vrouw, na haar zwart zijden kleed te hebben opgespeld hiep met al haar macht en kracht. Truida trok met de jongens mee.

Grootmoeder kreeg berouw over wat zij haar «wreedheid» noemde, en verzocht om uit den wagen te worden geholpen. Maar de knapen wilden het niet opgeven en eindelijk, na herhaald uitrusten, na veel hartelijk gelach en nog meer volhardende en gezamenlijke inspanning, gelukte het hun grootmoeder heelhuids voor de huisdeur af te zetten.

Toen zij uitgestegen was liefkoosde zij de beide knapen, prees hen, klopte hen vriendelijk op de schouders, hielp hun het tuig afleggen, en wischte hun het zweet van 't voorhoofd. Daarop trad men binnen en weldra zat het gezin rondom een welvoorzienne tafel. Alleen moeder had nog werk in de keuken.

De jongens waren in de wolken over den goeden utislag van hun heldendaad, en ieder hunner toonde dit op zijn eigen wijze. Karel zat er over

te praten en te lachen, en bood aan om grootmoeder elken dag op een ritje te onthalen. Hij verheugde zich innig over de kracht van zijn spieren en over zijn stevige, gezonde ledematen. Hendrik daarentegen zat zijgend te eten. Vader vroeg wat hem scheelde.

— Ik heb iets geleerd, zei hij. Het komt mij namelijk voor, dat ik nu weet wat Majoor gevoelt, als ik hem lang laat wachten en ik daarbij verzuim hem toe te dekken. Of als ik hem altijd even hard wil laten werken, in plaats van hem nu en dan tijd te gunnen om adem te scheppen. Na het eten zal ik het hem eens gaan vertellen en hem vergiffenis vragen.

De eenvoudige ernst, waarmede Hendrik sprak, had Karel's lachlust overwonnen, en toen laatstgenoemde zag, dat vader en moeder elkan- der met welgevallen toeknikten, zei hij:

— Ik ga met u mede, en ik zal Majoor beloven om, als hij tegen den heuvel op moet, hem nimmer strak in den bek te houden, maar hem van tijd tot tijd te laten rusten. Ik zal hem ook nooit meer plagen door het aandoen van een opzetteugel, en hem altijd goed behandelen, als hij maar beter wordt. En hij krijgt geregeld versch stroo.

— En voeg er dan bij, dat ge van zin zijt, om hem voortaan als broederpaard te behandelen; want gij zijt nu zelven paardjes geworden,

zei vader, bij het hooren van hun goede voorne- mens.

— En vergeet niet, hem vriendelijk toe te spreken, en hem nu en dan te liefkozen; want paarden worden even gaarne geprezen en bedankt als jongens, wanneer zij hun best hebben gedaan, voegde moeder aan vaders woorden toe.

En ze vervolgde:

— Ja, wij kunnen die nuttige, edele en getrouwe dieren eigenlijk nooit dankbaar genoeg zijn voor de onschatbare diensten, welke zij ons bewijzen.

— Ik geloof, zei Jenks, dat in dit opzicht de ziekte die tegenwoordig schier overal onder de paarden heerscht, veel goed zal doen. De menschen kunnen althans er door tot nadenken gebracht worden, en er uit leeren, om de paarden wat meer naar waarde op prijs te stellen. En wie dat doet, zal ze niet langer mishandelen of veronachtzamen. Daar hebt ge buurman Steens, die tobt nu over zijn Witje, alsof het een kind was. En toch heb ik hem vroeger dien zelfden schimmel dikwijls onbarmhartig zien slaan en het arm beest kreeg ternauwernood genoeg te eten. Ik heb aan Steens gezegd, dat als hij zijn paard verliest, het gebeurt, omdat hij het dier, nu het te laat is, goed behandelt en liefderijk verzorgt. En

hij werd niet kwaad op mij, toen ik zoo sprak, want hij gevoelde schuld. Maar hij ging heen en schonk azijn op een gloeiende aschschop onder Witje's neus, totdat het zieke dier braaf aan het niezen geraakte. Steens heeft in elk geval een nuttig les gekregen, en dat hebben veel anderen ook noodig.

De pachter keek zijn zoons aan, die zich thans berouwvol herinnerden, al wat de arme Majoor jarenlang van hen te verduren had gehad; niet zoozeer omdat ze wreed van inborst waren, maar omdat ze weinig nadachten over hun daden en handelingen jegens dieren.

De beide broeders namen zich stellig voor, het paard van dien dag af als een getrouwen vriend en hoogst nuttigen dienaar te behandelen.

— Wel, zei grootmoeder, terwijl zij met innig welgevallen en niet zonder trots de blozende gezichten naast haar aanstaarde, met dankbaarheid jegens God mag ik zeggen, dat ik geen enkelen Zondag het kerkgaan heb overgeslagen. Door allerlei weer en wind en op allerlei manieren ben ik naar des Heeren huis gegaan. Zelfs eens, toen de sneeuw te hoog lag om er door te kunnen gaan of rijden, op een slede met een os bespannen. Maar nooit heeft het zoo weinig gescheeld, dat ik de kerk had moeten verzuimen als heden. En toch ben ik er nimmer zoo mooi als juist dezen keer gekomen. Daarom hoop ik dat grootmoe-

ders nieuw spannetje zijn leven lang goed gebaande wegen en vriendelijke voerlieden moge aantreffen.

(Naar L. Alcott).

DE BESPIEDERS VAN JAN BREYDEL.

I.

't Was in 1300 een treurige tijd voor Vlaanderen. Graaf Gwijde zat gevangen in Frankrijk, en de Franschen speelden meester in ons land. De Fransche koning had Jacob du Châtillon hier als landvoogd aangesteld. Deze vertoefde op het kasteel Wijnendale bij Thorhout. Brugge, de machtige stad, haar de poorten voor hem gesloten. Daar was verzet tegen de vreemde heerschappij: dank vooral aan de krachtdadigheid der volksleiders Jan Breydel en Pieter De Coninck.

Op een avond kwam Arnold, de neef van Breydel, die bij hem inwoonde, thuis.

— Waar hebt gij nu weer gezworven? vroeg Breydel, de forsche Brugsche beenhouwer.

— Oom, ik kom van Wijnendale... En ik heb treurige dingen gezien, vertelde Arnold, een flinke knaap van achttien jaar. Fransche soldiers roofden het vee bij Thorhout, Aatrijke, ja ze dreven het van alle zijden samen. Om het geklaag der landlieden gaven ze niets.

— O, natuurlijk niet. Ze zijn hier gekomen, om Vlaanderen leeg te plunderen en dan ons arm land bij Frankrijk te voegen.

— Oom, ik zag ook Brugsche heeren naar Wijnendale trekken. Ze werden met eerbied door Fransche soldeniers behandeld, herhaalde Arnold.

Hij noemde hen en Breydel zei op ontevreden toon:

— Die zijn in dienst van Jan van Ghistelle, die in het bestuur van onze stad zit. Ik ben zeker dat de heer van Ghistelle met andere Franschgezinden verraad tegen ons pleegt. Er worden te Wijnendale plannen tegen Brugge gesmeed. Wisten we maar welke! We hebben verraders in de stad. De Leliaarts kruipen voor den Franschen koning en willen met zijn hulp meester spelen over ons volk.

— Oom, ik heb een plan, zei Arnold. Ik wil als bespieder naar Wijnendale gaan.

— Maar wat kunt ge daar doen? Ze zullen u gevangen nemen en ophangen. Ik hoorde, dat Jacob du Châtillon krijgslieden huurt, ik ken ook een mondvul Fransch en zal dienst nemen in zijn leger. Wie weet wat ik dan hoor!

— 't Is een gevaarlijk stuk, jongen, waar schuwde Breydel.

— Toch wil ik het wagen!

— En als de meester het toestaat, ga ik met u

mee. sprak Flip, de knecht van den Brugschen beenhouwer.

— Natuurlijk sta ik dat toe. Ge zijt flinke jongens, die wat over hebt voor Brugge, zei Breydel. Maar het is een stout plan.

Men sprak er nog eenigen tijd over. En dien avond verlieten Arnold en Flip Breydels huis als Breydels bespieders. Bij een Jood kochten ze de uitrusting van een soldenier. Ze geraakten buiten de stad en in een boschje verkleedden ze zich. Zoo trokken ze den weg naar Thorhout op.

Bij die stad sliepen ze wat in een hooimijt en al vroeg waren ze 's ochtends aan het sterk kasteel van Wijnendale. Ze boden zich bij een overste aan, die hen dadelijk in dienst nam, want de Fransche landvoogd had veel mannen noodig.

Zoo betraden Arnold en Flip het kasteel. Ze kregen wapens en werden ingedeeld.

— Komt ge ook de Vlamingen bestoken? vroeg 's avonds een oude soldenier, onder wiens toezicht ze gesteld werden. Wel, 't zal weer gauw spoken hier. We moeten de trotsche Bruggelingen klein krijgen.

— Gaan we naar die stad? vroeg Arnold.

— Ja, maar hoe en wanneer, dat weten we niet. De heeren vergaderen veel en zullen wel een goed plan maken. Zie, daar zijn weer mannen uit Brugge. Die zullen ons een handje helpen. Ze begeven zich bij den landvoogd.

Wat later wandelden Arnold en Flip samen over het plein heen en weer.

— We weten reeds iets, zei Arnold.

— En straks hooren we het overige. Er wordt een vergadering gehouden, sprak Flip. Als alles hier in de rust is, zullen we aan 't schijnsel van 't licht wel zien, waar de oversten ergens zitten. En dan gaan we onze ooren gebruiken. We moeten voor luistervink spelen.

— Hoe zullen we dat doen?

— We moeten 't onderzoeken. We zijn niet hier gekomen om te slapen en te droomen.

— Natuurlijk niet, Flip! Ik wil ook alles wagen.

Stilaan verminderde het gerucht. De soldeniers zochten hun strooleger op. En weldra hoorde men niets meer dan 't wachtwoord der wakers, die op den muur wandelden. Om geen vermoeden te wekken waren beide jongens ook in 't gebouw gegaan, waar de krijgslieden moesten slapen. Ongeduldig wachtten ze op 't oogenblik, dat hun gunstig toescheen, om het stout plan uit te voeren. Stil kropen ze dan op handen en voeten naar de deur. Zoo raakten ze buiten.

— Vooruit nu, fluisterde Arnold. Zie links schijnt licht tusschen de luiken. Daar pleegt men verraad tegen onze stad. Op handen en voeten er heen!

— Op mijn buik als 't moet! Opgelet toch!

Langzaam kropen de moedige kerels over het plein. Eindelijk bereikten ze de tweede gracht, welke de eigenlijke burcht omgaf. De brug was opgehaald.

— We kunnen zwemmen, nietwaar? Van slangen worden we visschen, zei Flip

— Ja! Maar wacht even... we moeten ons ontkleeden en onze plunje hier laten. Anders zijn wij morgen nog nat en dat zou kunnen de achterdocht der anderen gaande maken.

— Ge spreekt zoo wijs als deken De Coninc, schertste Flip. En ge hebt gelijk.

Vlug legden ze hun kleederen af. Dan gleden ze stil in 't water, en bijna geruischloos zwommen ze naar den anderen oever. Eenige oogeblikken later stonden ze bij 't verlichte venster. Ze hoorden een verward gemompel.

— 't Raam is hoog, hadden we nu maar een ladder, mompelde Arnold.

— Ik zal uw ladder zijn. Klim maar, op mijn rug, zei Flip.

Flip stond recht tegen den muur.

— Op mijn schouders! fluisterde hij.

Arnold kon niets verstaan van wat daarbinnen gesproken werd, hoe hij zich ook inspande, om wat op te vangen. Spijtig kwam hij naar beneden.

— We dienen iets anders te verzinnen, fluisterde hij.

— Ik weet raad, zei Flip. 'k Heb heden 't gansche kasteel gemonsterd. Hier vlak boven ons moet een schoorsteen zijn en ik vermoed, dat het die van den haard der raadzaal is.

— Aha! Dan zal ik in de schouw voor luister-vink spelen, hernam Arnold.

— Wie niet waagt wie niet wint, herhaalde zijn vriend. Zooals ik u zei, gaf ik heden mijn oogen den kost. Aan dezen kant van den slotmuur staan allerlei hokken en stallen, en in een daarvan ligt een lange ladder. We gaan ze halen. Ze deden het.

De makkers hijschten de ladder op, maar hoe voorzichtig ze ook te werk gingen, toch konden ze niet verhinderen, dat het een of ander voorwerp met een luiden plof neerviel.

— Wat mag dat zijn? hoorden ze een waker tot zijn maat zeggen.

De Vlamingen wierpen zich plat ten gronde, en hielden den adem in. Hun plan scheen te mislukken.

— Is er onraad? klonk het daarboven, waarop de eerste schildwacht antwoordde:

— 'k Hoorde toch een verdacht geluid.

— Och, jongen, een vleermuis of een water-rat, meende de tweede.

— 't Was toch geen geest, hoop ik, hernam de eerste krijgsman, die zeer vreesachtig bleek.

— Stil, spreek niet over die akeligheden! Men

heeft mij verteld, dat de omringende bosschen van weerwolven en heksen wemelen. Zie... wat blinkt ginder? Welk een vreemd schijnsel.

Beide keken in de verte! Ze maakten zich bevreesd voor een der dwaallichtjes, welke boven een nabijgelegen moeras zweefden. De meest gewone natuurverschijnselen werden in dien tijd met het bijgeloof in verband gebracht. Flip en Arnold begrijpende, dat de aandacht der Franschen nu afgeleid was, maakten van deze gelegenheid gebruik, om stillekens met hun ladder verder te sluipen.

Vlug als een kat klom Arnold naar boven, terwijl zijn vriend op wacht bleef staan.

Arnold ontdekte den schoorsteen. Hij onderzocht dezen en tot zijn blijdschap bemerkte hij, dat de opening wijd genoeg was om hem door te laten en tevens te smal, opdat de verspieder zou moeten vreezen naar beneden te tuimelen. Zonder aarzelen kroop hij naar beneden. Met zijn rug tegen den eenen, de voeten tegen den anderen muur steunende, daalde hij voorzichtig. De stemmen werden meer hoorbaar... Nog verder zakken... Nu luisterde hij aandachtig toe. 't Gesprek scheen warm geworden te zijn, want er werd meer geroepen en geschreeuwd, dan bedaard geredeneerd. 't Kwam zeker ook van de wijn.

Langer dan een uur bleef Arnold in zijn schuilhoek. Toen hij begreep, dat de vergadering uit-

een zou gaan, werkte hij zich weer zoo snel mogelijk naar boven. Juist als hij den rand der schouw bereikt had, stortte iets naar beneden... waarschijnlijk een losgeraakte steen. Arnold daalde zoo overhaast van de ladder, dat hij er bijna aftuimelde.

— Rap! fluisterde hij tot Flip. Die ladder weg... ze komen!

— Zijt gij ontdekt? vroeg de ander verschrikt.

— Neen, neen... maar neem dan toch de ladder op... vooruit... of ze hebben ons vast!

De ladder werd in de gracht neergelaten... de koene gasten volgden. Ze hadden den overkant nog niet bereikt, toen een deur van 't gebouw geopend werd en verscheidene dienaren met brandende fakkels buiten traden.

Bliksemsnel verborgen de Bruggelingen zich in 't lange riet; onbeweeglijk bleven ze daar zitten; de ladder dreef op 't water.

Gelukkig bleek de reden dier plotselinge verschijning een geheel andere te wezen, dan Flip en Arnold vermoedden. Een drietal heeren die de vergadering bijgewoond hadden, wilden heden nacht nog naar hun slot, dat niet verre van Wijndale stond, terugkeeren. Eenige oogenblikken heerschte weer levendigheid op 't plein. Paarden werden uit den stal gehaald en bij 't schijnsel der rosse flambouwen opgetuigd. Men wisselde afscheidsgroeten, zinspeelde op een nieuwe bij-

eenkomst... maar weldra werd de valbrug neêr-gelaten en vertrokken de gasten, voorzien van een sterk geleide, daar de wegen toen in 't geheel niet veilig waren. De Klauwaarts tusschen het riet begrepen tot hun geruststelling, wat er voorviel. Ze hoorden een dienaar tot zijn makker zeggen:

— Morgen moet de schouw der raadzaal eens nagezien worden, want er is dezen avond een steen neergevallen. 't Scheelde weinig of hij trof den heer Geldof van Wynghene op 't hoofd.

Eenige oogenblikken daarna waren alle deuren weer gesloten.

Toen de Vlamingen op een veilig plekje stonden, sprak Arnold, bevend van ontroering:

— Schandelijk verraad! Uit hetgeen er gesproken werd, kon ik 't volgende opmaken: Du Châtillon zal overmorgen in de vroege met vijfhonderd ruiters vóór Brugge zijn. De Le-
liaarts met Jan van Ghistele aan 't hoofd hebben beloofd van binnen de poorten te openen en de voornaamste punten der stad te bezetten, om elken weerstand der burgers te verhinderen. Dat moet geschieden vóór de bevolking ontwaakt is. Wanneer de Bruggelingen hun bed verlaten, zijn de Franschen meester. De gansche stad zal gestraft worden. De Coninc, Breydel en andere dekens zijn reeds ter dood veroordeeld.

De jongens wilden naar Brugge terug, maar

vanavond konden ze het kasteel niet meer verlaten. Ze legden zich op hun strooleger, maar 's morgens toen de brug neergelaten was, voor wagens met levensmiddelen gingen ze heen.

— Hei! Wat beteekent dat? schreeuwde een schildwacht van den muur. Weet ge niet, dat het verboden is het kasteel te verlaten?

De vluchtelingen zetten het op een loopen. Ze begrepen dat het een wedren was op leven en dood. Na eenigen tijd veranderden ze van richting. Maar ze vermoedden niet dat eene gansche bende Franschen uitgezonden werd om hen te vangen. Weldra klonken de kreten der vervolgers. De Bruggelingen hoorden een woest geblaf.

— Ze jagen ons honden op 't lijf! kreet Flip verschrikt. Wacht, een stok kan ons te pas komen.

Met hun mes sneden ze haastig een tak uit een heester. Woedend geblaf weergalmde in hun onmiddellijke nabijheid. Een vervaarlijke hond kwam aangerend.

— Ik wacht hem af, riep Flip. 'k Zal hem een Klauwaartsstreelingske geven.

Het beest wilde de jongeling aanvliegen. Maar in zijn vaart werd het door een geweldigen knuppelslag gestuit. Jankend viel het dier met bebloeden kop neer. Een andere speurhond onderging 't zelfde lot.

Beide makkers renden weer weg. Maar hun

vervolgers hadden de vluchtelingen bemerkt, en woedend zetten de krijgslieden de menschenjacht voort. De jongens kwamen aan een plas. Er lagen bootjes. In een bereikten ze den overkant. Maar de soldeniers deden 't zelfde.

Doch Arnold slaakte een pijnlijken kreet.

— 'k Heb mijn voet omgeslagen... ik kan niet meer! kermde hij.

— Dan zullen we ons leven verkoopen, samen sterven! riep Flip.

— Neen, neen, vlucht! Ze moeten te Brugge alles weten. Laat mij achter. Denk aan onze stad.

Nog even aarzelde Flip. Maar hij dacht aan 't lot der vaderstad.

— Vaarwel... ge zult gewroken worden! riep Flip met tranen in de oogen. Maar ja, Brugge moet gewaarschuwd worden.

— Zeg dat ik voor onze zaak gestorven ben, schreeuwde Arnold hem achterna.

Flip bemerkte dat hij nog wilder achtervolgd werd dan in 't bosch en hoorde duidelijk 't wraakgeroep der Franschen. Hij had slechts een kleinen voorsprong. Wat verder lag een moeras. Lang gras stond ruischend aan den kant. Een gedachte schoot Flip door 't hoofd. Driftig sprong hij tusschen 't riet... Zijn voeten zonken in 't slijk... Flip zag om... Op dit oogenblik was hij onzichtbaar voor de soldeniers; een hoefje ver-

borg hem aan hun oog. Flip hurkte zich neer. De soldeniers stoven voort.

— Gered, dacht Flip. En nu naar Brugge.

II.

De dag brak aan. Bij 't zwakke schemerlicht kwamen honderden wapenmannen en talrijke ruiters op Brugge's groote markt bijeen. Wanneer er iets gezegd moest worden, werd er gefluisterd, als vreesde men de slapende stad te wekken. En ja, men vreesde inderdaad de burgerij uit de rust op te jagen want het werk dezer benden, dezer Leliaarts, moest in stilte geschieden. De Franschen en valsche Vlamingen hadden een plan ontworpen, om 't oproerige Brugge te veroveren. Jan Van Ghistele, de overste der krijgslieden, zou de poorten openen voor Du Châtillon en zijn vijfhonderd ruiters, welke buiten wachtten, en gezamenlijk wilden de dienaren van Filips den Schoone de sluimerende stad overmeesteren. Heden moesten de belhamels, de De Conincs en Breydels aan de galg hangen, hun volgers de wapenen inleveren, alle inwoners gehoorzaamheid zweren.

Maar Brugge sliep niet! De vrienden van het volk, de dekens der ambachten en hun gezellen, waren dien nacht niet te bed geweest.

— Edele heer, 't schijnt me of er iets van ons

plan uitgelekt is, sprak een ruiter tot Jan Van Ghiste.

— Onmogelijk! riep de ander verschrikt. Ge raast... 't kan niet... Onze maatregelen waren te goed genomen!

— Eenige mannen beweren, dat ze gewapende burgers langs de straten hebben zien sluipen.

— Verbeelding! hernam de Leliaart driftig. Er is toch geen verrader in ons midden?

Maar plots klonk geroep...

Jan Van Ghistele verbleekte. Verspieders kwamen zijn ongerustheid vermeerderen.

— Alle poorten zijn door ambachtslieden bezet. Pieter De Coninc voert hen aan! zeiden ze.

De bevelhebber der Leliaarts vloekte van spijt en woede. Ha! 't plan bleek dus wel verraden.

De Franschen en bastaard-Vlamingen wilden toch een poging wagen om de overhand te verkrijgen.

— Vooruit! Montjoie! St-Denis! Heil Frankrijk! schreeuwde Van Ghistele. Vooruit, hakt ze neer... wij zijn edellieden, zij gemeene dorpers!

— Vlaanderen den Leeuw! Wat Waalsch is valsch is! donderde Jan Breydel.

— Vlaanderen den Leeuw! Heil Brugge, heil onzen graaf! Dood aan de verraders! huilden de beenhouwers.

Onstuimig vielen ze op hun tegenstanders

aan. De groote markt van Brugge werd nu het tooneel van een kort maar bloedig gevecht.

De Leliaarts vloden wild en woest weg. De dood« zat hun op de hielen. Angstig verscholen de edelen zich in de Looove, op den Burg. Huiltend belegerden de ambachtslieden het burchtplein.

Jan Van Ghistele was een der eersten 't voormalige gravenpaleis binnengestormd. Weenend van spijt en teleurstelling, bevend over al zijne leden, stond hij daar te midden zijner angstige getrouwen. Een trouwe vriend voerde hem mee en gelukte er in, den aanvoerder der Leliaarts ongezien buiten de stad te brengen. Beschaamd verscheen Jan Van Ghistele voor Jacques Du Châtillon, die bij 't vernemen der nederlaag, zijn woede niet bedwingen kon.

't Gevaar voor Brugge was afgewend. De landvoogd durfde de stad nu niet meer aanvallen. En machteloos moest hij aanhooren, hoe daar binnen de klokken en bazuinen de vreugde der inwoners uitjubelden.

— — — — —
Helaas! de zege was niet bestendig! Jacques Du Châtillon ontbood zijn broeder Guy de St. Pol met krijgslieden uit Frankrijk. De landvoogd knoopte dan onderhandelingen aan met de Bruggelingen. Het volk scheen bevreesd voor die krijgsmacht... Het volk luisterde naar valsche

beloften... vergat wat zijn leiders gedaan hadden in zijn belang...

De Franschen mochten de stad binnen. Brugge onderwierp zich. O, neen, de inwoners zouden niet gehinderd, niet gestraft worden! Vrede, verzoening! Maar De Coninc en Breydel met nog andere aanvoerders der Klauwaarts, moesten voor eeuwig hun geboortestad verlaten, de stad, waarvoor ze alles hadden willen offeren.

— Later! gromde de wreede Du Châtillon. Als ik mijn maatregelen genomen heb, zullen de oproerigen mijn vuist voelen.

De Coninc begreep het wel, . maar hij moest heen. En het volk liet zich misleiden!

Flip ontdekte Arnold in een kasteel en kon hem bevrijden. Beiden vergezelden dan Breydel en De Coninck in ballingschap naar het Zwin. Maar ge weet, hoe de dekens en hun volk later door de Brugsche Metten Brugge van de Franschen bevrijdden en door den slag bij Groeninge Vlaanderen redden.